

คืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่า (ตอนจบ)

ในตอนที่ 1 ผมได้อธิบายข้อเสนอการช่วยชาวนาโดยการคืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่าในเชิงมูลค่า เพราะวิธีนี้จะทำให้ชาวนาได้เงินคืนจากโครงการจำหน่ายข้าวเร็วที่สุด ลองทำการคำนวณกันดูนะครับ ชาวนารายหนึ่งนำข้าวปริมาณ 10 ตัน มาเข้าโครงการจำหน่ายข้าวของรัฐบาล และหลังจากหักความชื้นแล้วได้เงินราคาตันละ 1.3 หมื่นบาท รวมได้เงินกลับบ้านทั้งสิ้น 1.3 แสนบาท แต่ภายใต้กลไกการคืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่าในเชิงมูลค่า

ดังที่ผมเสนอข้างต้น ชาวนาที่มีใบประทวนข้าวปริมาณ 10 ตัน จะได้ข้าวคืนไปรวมเป็น 15 ตัน (ในคุณภาพข้าวเทียบเท่าเดิม) หากเอาข้าวจำนวน 15 ตันนี้ไปขายให้โรงสีในราคาตลาดประมาณตันละ 8,800 บาท ชาวนาก็จะได้เงินกลับบ้านทั้งสิ้น 1.32 แสนบาท ซึ่งก็เป็นจำนวนเงินใกล้เคียงกับการขายข้าวภายใต้โครงการจำหน่ายข้าวในราคาตันละ 1.3 หมื่นบาท

การคืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่า มีข้อดีอะไรบ้าง

ประการที่หนึ่ง การคืนข้าวให้ชาวนาเป็นการระบายข้าวที่เร็วที่สุด ทำให้สต็อกข้าวของรัฐบาลลดลงอย่างรวดเร็ว จึงเป็นการตัดโอกาสในการทุจริตเวียนข้าว ลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการจ้างโรงสีเก็บข้าว ทำให้คุณภาพข้าวไม่แย่งไปมากกว่านี้ ฯลฯ

ประการที่สอง การคืนข้าวให้ชาวนาเป็นการใช้ทรัพย์สินชิ้นสุดท้ายที่รัฐบาลยังมีอยู่ ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่ต้องไปติดกับดักของกลไกทางการเงินต่างๆ ไม่เป็นการสร้างภาระผูกพันไปยังรัฐบาลในอนาคต และไม่เป็นการผลักภาระให้สถาบันการเงินหรือผู้ฝากเงิน

ประการที่สาม เป็นการเปิดโอกาสให้มีการซื้อข้าวขายข้าวระหว่างชาวนาและโรงสีโดยตรง ทำให้สามารถขายข้าวในราคาที่เป็นธรรม ไม่ถูกกดราคาอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงทำให้การขาดทุนของโครงการจำหน่ายข้าวลดลง หากเปรียบกับการที่รัฐบาลต้องช่วยตัวเอง

ประการที่สี่ เป็นการเริ่มกลไกตลาดปกติในการค้าขายข้าว และนำไปสู่การส่งออกข้าวอย่างแท้จริง

ประการที่ห้า เป็นการล้างสต็อกข้าวของ

รัฐบาล และปิดฉากโครงการจำหน่ายข้าวอย่างสิ้นเชิง

แนวทางการคืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่า จึงเป็นทางออกที่น่าพิจารณาต่อไป สิ่งที่รัฐบาลต้องทำ คือ ทำการสำรวจปริมาณข้าวทั้งหมดที่รัฐบาลฝากโรงสีแต่ละแห่งเก็บอยู่ ทำการประเมินปริมาณข้าวของแต่ละโรงสี ประเมินคุณภาพข้าวของแต่ละโรงสี และตีมูลค่าข้าวของแต่ละโรงสีออกมา ซึ่งข้อมูลข้าวเหล่านี้ส่วนราชการมีอยู่แล้ว ต่อมาก็ให้ชาวนานำใบประทวนไปขึ้นเงินที่โรงสีที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นโรงสีที่นำข้าวไปจำหน่าย และเมื่อได้รับเงินแล้ว ข้าวของชาวนาก็กลายเป็นข้าวของโรงสี

ในระยะแรกอาจต้องช่วยกันกำหนดราคาข้าวกลางขึ้นมา ที่ต้องช่วยกันกำหนด โดยอาจมีคณะกรรมการประเมินราคากลางข้าว ประกอบด้วย ตัวแทนภาคส่วนต่างๆ เช่น ตัวแทนชาวนา ตัวแทนโรงสี ตัวแทน อ.ต.ก. หรือตัวแทนนักวิชาการ เป็นต้น โรงสีใดมีมูลค่าข้าวในโกดังมากพอที่จะจ่ายให้ชาวนาที่เอาใบประทวนมาขึ้นเงิน ก็ให้จ่ายเงินให้ชาวนาไปแล้ว ข้าวในโรงสีนั้นก็ตกเป็นของโรงสีเพื่อเอาไปสีเป็นข้าวสาร และนำไปขายต่อให้ผู้ส่งออกหรือนำมาทำเป็นข้าวถุงต่อไป ส่วนโรงสีใดมีมูลค่าข้าวในโรงสีไม่พอที่จะจ่ายเป็นเงินให้ชาวนา ก็

ให้นำข้าวของรัฐจากโรงสีอื่นๆ มาชดเชยแทน เพื่อให้โรงสีมีมูลค่าข้าวในโกดังเพียงพอกับมูลค่าใบประทวนที่ชาวนานำมาขึ้นเงินออกไป

นอกจากนั้น หากชาวนาพบว่าโรงสีที่ตนเอาข้าวไปจำหน่ายให้ราคาซื้อข้าวต่ำเกินไป ไม่เป็นธรรม ชาวนาก็สามารถเอาใบประทวนไปขายให้โรงสีอื่นที่มีข้าวของรัฐอยู่ในสต็อกได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดบรรยากาศการแข่งขันในการกำหนดราคาข้าวและการซื้อข้าวขายข้าวอย่างแท้จริง ชาวนารายใดคิดว่าราคาซื้อข้าวช่วงนี้ต่ำไป ก็อาจยังไม่เอาใบประทวนไปขาย แต่รอไปอีก 1-2 เดือน เพื่อให้ราคาข้าวดีขึ้นก็สามารถกระทำได้

ในกรณีในอดีต รมว.คลัง ท่านธีระชัย ภูวนาถนรานุบาล อดีต รมว.คลัง ได้ท้วงติงว่า ไม่สามารถใช้วิธีคืนข้าวให้ชาวนาได้ เพราะไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพข้าวได้นั้น ผมก็ขอชี้แจงว่าการตรวจสอบคุณภาพข้าวเป็นเรื่องที่ต้องทำอยู่แล้ว ไม่ว่าจะขายข้าวแบบจุกจิก

ท่านก็ต้องตรวจสอบปริมาณและคุณภาพข้าว ถ้าท่านขายข้าวให้ต่างประเทศ ผู้ซื้อชาวต่างชาติก็ต้องขอดูปริมาณและคุณภาพข้าว หรือหากท่านจะประมูลข้าว คนที่เข้าประมูลก็ต้องขอทราบคุณภาพข้าว ดังนั้นการนำเรื่องการตรวจสอบคุณภาพข้าวมาเป็นข้ออ้างในการ

รศ.ดร.อดิศักดิ์ อัครางกูร ณ อยุธยา

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบัน
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปฏิเสธแนวทางการคืนข้าวให้ชาวนา จึงเป็นเหตุผลที่ฟังไม่ขึ้น

แต่ข่าวดีประการหนึ่ง คือ ท่านนิวัฒน์ อ่าง บุญทรงไพศาล รักษาการรองนายกรัฐมนตรีและ รมว.พาณิชย์ ได้ให้ไฟเขียวไว้แล้วว่า ท่านยินดีคืนข้าวให้ชาวนา ซึ่งก็เป็นข่าวดี แต่ผมอยากให้ท่านกรุณาพิจารณาเพิ่มเติมว่าจะใช้วิธีการคืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่า (ในเชิงมูลค่า) ตามที่เสนอข้างต้นได้หรือไม่

ขณะนี้มีความที่ถือใบประทวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 7 ล้านตัน ที่ไม่ได้รับเงินจากรัฐบาล ในขณะที่รัฐบาลมีข้าวที่สะสมไว้ในสต็อกที่ฝากเก็บอยู่ตามโกดังข้าวต่างๆ รวมทั้งสิ้นประมาณ 17 ล้านตัน

ดังนั้น รัฐบาลจึงน่าจะมีความพอที่จะดำเนินมาตรการคืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่าได้ เพราะแนวทางนี้ต้องใช้ข้าวทั้งสิ้นประมาณ 15-17 ล้านตัน ขึ้นอยู่กับคุณภาพข้าวในโกดังว่าเสียหายไปมากน้อยไปแล้วเท่าไรเมื่อคิดทอนออกมาเป็นมูลค่า ความเสียหายนี้เป็นความเสียหายทั้งในแง่ของคุณภาพข้าวที่ด้อยลง และเสียหายในแง่ของข้าวหาย

ผมคิดว่าเหตุผลเดียวที่จะทำให้รัฐบาลไม่สามารถดำเนินแนวทางการคืนข้าวให้ชาวนา 1.5 เท่าได้ คือ เมื่อเปิดโกดังมาเช็คสต็อกข้าวแล้วพบว่าไม่มีข้าว 17 ล้านตันจริง

นอกจากนั้น ในส่วนของภาคประชาชนผมก็อยากให้คนไทยช่วยกันซื้อข้าวมาเก็บไว้ที่บ้านให้มากขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มอุปสงค์ข้าว และทำให้โรงสีสามารถระบายข้าวได้ราคาไม่ต่ำมากนัก เช่น ไปช่วยกันซื้อข้าวมาเก็บไว้ที่บ้าน บ้านละ 3-5 ถัง ก็สุดแล้วแต่กำลังการซื้อของแต่ละบ้าน จะซื้อข้าวไปบริจาคก็ได้ หรืออย่างน้อยเพื่อเป็นกำลังใจให้ชาวนาท่างอ้อม ■